

สงครามการค้าสหรัฐฯ กับเม็กซิโกจบ...แต่ยังมีหายนะแฝงที่ต้องติดตาม

โดย นางขวัญใจ เตชเสนสกุล

ผู้อำนวยการอาวุโส ฝ่ายวิจัยธุรกิจ ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย (EXIM BANK)

ตลอดเวลากว่า 1 สัปดาห์ที่ผ่านมา ทั่วโลกต่างจับจ้องไปที่ประเด็นสงครามการค้าครั้งใหม่ระหว่างสหรัฐฯ กับเม็กซิโก ภายหลังประธานาธิบดีทรัมป์ประกาศเส้นตายที่จะปรับขึ้นอัตราภาษีนำเข้าสินค้าจากเม็กซิโก 5% ในวันที่ 10 มิถุนายนที่ผ่านมา ซึ่งแม้ในท้ายที่สุดทุกอย่างจะจบลงด้วยดีเมื่อสหรัฐฯ ประกาศยุติแผนการขึ้นภาษีนำเข้าดังกล่าว 2 วันก่อนถึงเส้นตาย อย่างไรก็ตาม เหตุการณ์ในครั้งนี้มีประเด็นที่สะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดในการดำเนินนโยบายของสหรัฐฯ ที่น่าสนใจในหลายประเด็น ได้แก่

- **หายนะเชิงนโยบายต่างประเทศ** สหรัฐฯ พร้อมทั้งจะใช้สงครามการค้าในการเจรจาข้อพิพาทที่มีกับประเทศอื่น ซึ่งข้อพิพาทนั้นไม่ได้จำกัดแค่เรื่องการค้า สะท้อนได้จากการประกาศสงครามการค้ากับเม็กซิโกในรอบล่าสุดที่มีเหตุมาจากประเด็นผู้อพยพเข้าเมืองอย่างผิดกฎหมายทั้งจากเม็กซิโกและอเมริกากลางที่หลั่งไหลผ่านเม็กซิโกเข้าไปในสหรัฐฯ จำนวนมาก ซึ่งคนเหล่านี้ได้เข้ามาแย่งงานชาวอเมริกัน สิ่งที่เกิดขึ้นทำให้สหรัฐฯ หันมาใช้การปรับขึ้นภาษีนำเข้าเพื่อให้เม็กซิโกเร่งแก้ไขปัญหาดังกล่าว ซึ่งดูเหมือนว่าจะมีประสิทธิภาพและให้ผลลัพธ์ที่รวดเร็วกว่าวิธีการสร้างกำแพงกันพรมแดนระหว่างสองประเทศที่สหรัฐฯ ต้องเสียงบประมาณของตนเอง ขณะเดียวกันยังช่วยลดความเสี่ยงที่จะก่อให้เกิดการปิดหน่วยงานราชการ (Government Shutdown) ของสหรัฐฯ ในระยะถัดไป หลังจากในช่วงเดือนธันวาคม 2561 ถึงมกราคม 2562 ที่ผ่านมามีการปิดหน่วยงานราชการของสหรัฐฯ ยาวนานที่สุดเป็นประวัติการณ์ถึง 35 วัน โดยมีสาเหตุมาจากความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลกับพรรคฝ่ายค้านในประเด็นเรื่องงบประมาณในการสร้างกำแพงข้างต้น

- **หายนะทางการค้า** อาจมองได้ 2 แง่มุมคือ 1.) การที่สหรัฐฯ ยกเลิกการปรับขึ้นอัตราภาษีนำเข้าสินค้าจากเม็กซิโกในครั้งนี้ รวมถึงการยกเลิกการปรับขึ้นภาษีนำเข้าเหล็กและอะลูมิเนียมจากเม็กซิโกและแคนาดา พร้อมทั้งเลื่อนการปรับขึ้นภาษีนำเข้ารถยนต์จากญี่ปุ่นและยุโรปในช่วงก่อนหน้า สะท้อนได้ว่าสหรัฐฯ เริ่มเปลี่ยนท่าทีและพยายามผูกมิตรกับคู่ค้าอื่นๆ มากขึ้นเพื่อบรรเทาผลกระทบด้านการค้าโดยรวมหากสหรัฐฯ จำเป็นต้องปรับขึ้นภาษีจากจีนที่เหลือทั้งหมดอีกกว่า 3 แสนล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หลังการประชุม G20 ในช่วงปลายเดือนมิถุนายนนี้ 2.) เหตุการณ์ข้างต้นเป็นสิ่งยืนยันได้ว่าการลดการขาดดุลการค้าอาจไม่ใช่เหตุผลหลักของสหรัฐฯ ในการทำสงครามการค้ากับประเทศต่างๆ สังเกตได้จากกรณีเม็กซิโกที่แม้ว่าเม็กซิโกเป็นประเทศที่สหรัฐฯ ขาดดุลการค้าเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง และมีมูลค่าขาดดุลสูงเป็นอันดับ 2 รองจากจีน แต่สหรัฐฯ ก็พร้อมยอมอ่อนข้อให้หากมีข้อแลกเปลี่ยนอื่นๆ ที่น่าพอใจ สิ่งที่เกิดขึ้นอาจเป็นแสงสว่างปลายอุโมงค์ให้กับสงครามการค้าระหว่างสหรัฐฯ กับจีนก็เป็นได้ หากจีนมีข้อแลกเปลี่ยนอื่นๆ ที่ทำให้สหรัฐฯ พอใจได้นอกเหนือจากความพยายามลดการขาดดุลการค้าซึ่งสูงถึง 4.2 แสนล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2561 (คิดเป็น 85% ของ GDP ไทย) ที่แทบจะเป็นไปไม่ได้ที่จะลดลงเหลือศูนย์ในระยะเวลาอันสั้น แต่ข้อเสนอกับสหรัฐฯ ต้องการมากกว่าคือ การค้าแบบยุติธรรม (Fair Trade) โดยเฉพาะการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาและการบังคับให้บริษัทสหรัฐฯ ที่ลงทุนในจีนต้องถ่ายทอดเทคโนโลยี ซึ่งหากจีนเสนอมาตรการป้องกันที่มีประสิทธิภาพและตรงใจสหรัฐฯ ในประเด็นข้างต้นได้ก็อาจช่วยให้สงครามการค้ายุติได้เช่นกัน

- **หายนะทางการเงิน** ในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา เศรษฐกิจสหรัฐฯ พุ่งตัวอย่างแข็งแกร่งจนทำให้ธนาคารกลางสหรัฐฯ (Fed) ปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยต่อเนื่องสู่ระดับ 2.25-2.5% ในช่วงเดือนธันวาคม 2561 และมีการคาดการณ์ ณ ตอนนั้นว่า Fed จะปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยอีก 2-3 ครั้งในปี 2562 อย่างไรก็ตาม หลังการประกาศสงครามการค้ารอบล่าสุดกับจีนในเดือน พฤษภาคม รวมถึงการประกาศจะทำสงครามการค้ากับเม็กซิโก ทำให้หลายฝ่ายเริ่มกังวลต่อทิศทางเศรษฐกิจโลกรวมถึงเศรษฐกิจสหรัฐฯ ปัจจุบันดังกล่าวส่งผลให้ Fed เริ่มมีท่าทีว่าจะหันมาใช้นโยบายการเงินแบบผ่อนคลายนี้อีกครั้ง ล่าสุดผลสำรวจของ Bloomberg พบว่านักเศรษฐศาสตร์ถึง 93% เชื่อว่า Fed จะปรับลดอัตราดอกเบี้ยนโยบายในเดือนกันยายนที่จะถึงนี้ ซึ่งปัจจัยดังกล่าวส่งผลให้ทิศทางอัตราดอกเบี้ยทั่วโลกอาจกลับทิศจากขาขึ้นเป็นขาลงได้

แม้สงครามการค้าระหว่างสหรัฐฯ และเม็กซิโกจะจบลงด้วยดี แต่เหตุการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงกลยุทธ์การดำเนินนโยบายในด้านต่างๆ ของสหรัฐฯ ที่แตกต่างจากอดีต และมีความไม่แน่นอนมากขึ้น ซึ่งผู้ส่งออกไทยจำเป็นต้องติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิด พร้อมทั้งปรับกลยุทธ์ทั้งเชิงรับและเชิงรุกให้ทันท่วงทีผ่านการป้องกันความเสี่ยง และการพัฒนากระบวนการผลิตเพื่อให้อยู่รอดได้ ในท่ามกลางสมรภูมิการค้าที่มีความดุเดือดและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว